

Wojciech MICHNIK 

Uniwersytet Jagielloński

wojciech.michnik@uj.edu.pl

EWOLUCJA POLITYKI ZAGRANICZNEJ ZJEDNOCZONYCH EMIRATÓW ARABSKICH W OBLICZU RYWALIZACJI WIELKICH MOCARSTW

ABSTRACT

Evolution of the United Arab Emirates' Foreign Policy in the Midst of Great Power Competition

The events of the second decade of the 21st century accelerated a strategic shift in the United Arab Emirates' position in the Middle East, particularly in the Arabian Peninsula region. Faced with rival external great powers and intensified regional competition, the UAE has not remained on the sidelines, but has decided to actively pursue its ambitions in the region. The Emirate's political and military involvement in the war in Yemen (and support for the Southern Movement), geopolitical aspirations in the Horn of Africa and Libya, rapprochement with Israel, and "strategic calculation" (hedging) in a situation of rivalry between the United States and China clearly indicate Abu Dhabi's subjectivity as an increasingly independent actor in the regional security environment.

Keywords: United Arab Emirates' foreign policy, Middle East security, great power rivalry, regional security, strategic hedging

Słowa kluczowe: polityka zagraniczna Zjednoczonych Emiratów Arabskich, bezpieczeństwo na Bliskim Wschodzie, rywalizacja wielkich mocarstw, bezpieczeństwo regionalne, hedging strategiczny

WPROWADZENIE

Wydarzenia drugiej dekady XXI w. przyspieszyły strategiczną zmianę w pozycji Zjednoczonych Emiratów Arabskich na Bliskim Wschodzie, w szczególności w rejonie Półwyspu Arabskiego. W obliczu rywalizacji wielkich mocarstw i zintensyfikowanej konkurencji regionalnej ZEA nie pozostały na uboczu, lecz zdecydowały się aktywnie realizować swoje ambicje w regionie¹. Polityczne i militarne zaangażowanie Emiratów w wojnę w Jemenie (oraz wsparcie dla Ruchu Południowego), geopolityczne aspiracje w Rogu Afryki i Libii, zbliżenie z Izraelem oraz „strategiczna kalkulacja” (hedging) w sytuacji wzmożonej rywalizacji Stanów Zjednoczonych i Chin wyraźnie wskazują na podmiotowość Abu Zabi jako coraz bardziej niezależnego aktora w regionalnym środowisku bezpieczeństwa. Główne pytanie badawcze brzmi: jak ewoluowała strategia polityki zagranicznej ZEA w odpowiedzi na zmieniającą się dynamikę rywalizacji amerykańsko-chińskiej i regionalne wyzwania bezpieczeństwa na Bliskim Wschodzie? Niniejszy artykuł ma na celu prześledzenie i zrozumienie logiki geostrategicznej stojącej za regionalnymi ambicjami ZEA i ich pozycją jako jednego z istotniejszych aktorów bezpieczeństwa w Zatoce Perskiej i na Bliskim Wschodzie². W związku z tym analizuje on politykę zagraniczną Emiratów na dwóch powiązanych ze sobą poziomach. Po pierwsze, w kontekście rywalizacji amerykańsko-chińskiej (poziom globalny); po drugie, z perspektywy Półwyspu Arabskiego (poziom regionalny), która obejmuje różne wyzwania bezpieczeństwa dla ZEA, w tym zagrożenie dla stabilności regionalnej ze strony Iranu, konsekwencje konfliktu w Jemenie, spójność (lub jej brak) Rady Współpracy Zatoki Perskiej oraz rywalizację regionalną w Rogu Afryki i Libii³. Warto w tym kontekście zaznaczyć, że poniższy artykuł nie pretenduje do kompleksowej analizy całokształtu polityki zagranicznej ZEA, a jedynie podejmuje próbę wyjaśnienia wybranych – i według autora, kluczowych – jej aspektów, we współczesnym środowisku bezpieczeństwa.

W ostatnich dwóch dekadach Zjednoczone Emiraty Arabskie wyrosły na jednego z najbardziej aktywnych i wpływowych aktorów polityki międzynarodowej w regionie Bliskiego Wschodu⁴. Choć formalnie pozostają średnim, a nawet małym państwem o ograniczonych zasobach demograficznych i terytorialnych, ich polityka zagraniczna odznacza się wysokim poziomem proaktywności, elastyczności oraz zdolnością do wykorzystywania narzędzi zarówno twardej, jak i miękkiej siły. W tym kontekście ZEA

¹ S. Nowacka, *Duże ambicje małego państwa – polityka zagraniczna ZEA*, „Biuletyn PISM”, nr 179, 28 VIII 2020, [online] https://www.pism.pl/publikacje/Duze_ambicje_malego_panstwa__polityka_zagraniczna_ZEA, 30 IV 2025.

² Por. K.C. Ulrichsen, *The Regional Implications of the Gulf Crisis*, „Journal of Arabian Studies” 2020, vol. 10, no. 2, s. 305-320.

³ Szerzej na ten temat: *Facets of Security in the United Arab Emirates*, red. W. Guéraiche, K. Alexander, New York 2022.

⁴ Podstawowe wskaźniki ekonomiczne i militarne dostępne na stronach: World Bank Open Data, [online] <https://data.worldbank.org>, 30 IV 2025; International Monetary Fund DataMapper, [online] <https://www.imf.org/external/datamapper/profile>, 30 IV 2025.

aspirują do roli państwa wpływowego i normatywnego promotora własnego modelu rozwoju, bezpieczeństwa i sprawowania władzy. Znaczenie analizy strategii ZEA rośnie w świetle pogłębiającej się rywalizacji między Stanami Zjednoczonymi a Chińską Republiką Ludową, która znajduje swoje odbicie również w obszarze Zatoki Perskiej i całego Bliskiego Wschodu. ZEA, jako jedno z państw usytuowanych na skrzyżowaniu interesów globalnych i regionalnych, podejmuje próby redefinicji swojej pozycji w zmieniającej się architekturze bezpieczeństwa i (nie)równowagi sił. Wzrost ich aktywności na arenie międzynarodowej (zarówno w wymiarze dyplomatycznym, gospodarczym, jak i wojskowym) czyni z Abu Zabi interesujący przypadek analizy dla badaczy zajmujących się teorią strategii średnich mocarstw (*middle power theory*) i małych i „inteligentnych” (*smart*) państw, autonomią strategiczną oraz polityką statusu międzynarodowego⁵. Celem niniejszego artykułu jest zatem przeanalizowanie ewolucji strategii polityki zagranicznej ZEA w kontekście współczesnych wyzwań geopolitycznych oraz ambicji państwa w zakresie kształtowania systemu porządku oraz systemu regionalnego⁶. Dwa zasadnicze pytania stanowią fundament niniejszej analizy. Po pierwsze: w jaki sposób ewoluowała strategia polityki zagranicznej Zjednoczonych Emiratów Arabskich w odpowiedzi na zmieniającą się dynamikę rywalizacji między Stanami Zjednoczonymi a Chinami oraz na regionalne wyzwania bezpieczeństwa na Bliskim Wschodzie? Po drugie: jakie są ambicje ZEA w zakresie kształtowania struktur politycznych oraz modelu zarządzania w regionie Zatoki Perskiej i szerszym kontekście Bliskiego Wschodu, zgodnie z promowanym przez nie „emirackim” modelem rozwoju i sprawowania władzy?

REGIONALNE ASPEKTY RYWALIZACJI WIELKICH MOCARSTW

Obecnie trzy zewnętrzne mocarstwa – Stany Zjednoczone, Chiny i (do pewnego stopnia) Rosja – są głównymi aktorami stojącymi za rywalizacją wielkich mocarstw na Bliskim Wschodzie⁷. Ten region – ze swoimi bogatymi złożami węglowodorów, strategicznym położeniem geopolitycznym, kluczowymi międzynarodowymi szlakami morskimi i punktami krytycznymi – od Kanału Sueskiego, Bab al-Mandab po cieśninę Ormuz – od lat był naturalnym miejscem rywalizacji mocarstw. Konsekwencje

⁵ Por. S.N. Litsas, *Smart Instead of Small in International Relations Theory: The Case of the United Arab Emirates*, Cham 2023.

⁶ Porządek regionalny (*regional order*) lub dystrybucja władzy odzwierciedla najważniejszy element systemu regionalnego. W ujęciu abstrakcyjnym porządek regionalny jest najważniejszym wymiarem dla uznania systemu regionalnego, ponieważ porządek zakłada kolejne dwa wymiary: dynamikę regionalną systemu i jego główne przyczyny transnarodowe. Jeśli porządek regionalny nie istnieje, pozostałe dwa wymiary nie mogą istnieć. Dlatego istotne jest rozróżnienie na porządek regionalny i system regionalny, gdzie ten pierwszy jest składnikiem tego drugiego. *The Regional Order in the Gulf Region and the Middle East: Regional Rivalries and Security Alliances*, red. Ph. Amour, Cham 2020, s. 409 [wszystkie tłumaczenia cytatów obcojęzycznych w tekście pochodzą od autora].

⁷ W. Michnik, *Great Power Rivalry in the Middle East*, Real Instituto Elcano, 18 I 2021, [online] <https://www.realinstitutoelcano.org/en/commentaries/great-power-rivalry-in-the-middle-east/>, 13 I 2025.

arabskich powstań i upadku postzimnowojennego porządku sprawiły, że rywalizacja ta rozgorzała na nowo. Unia Europejska i Pakt Północnoatlantycki, które również są zainteresowane bezpieczeństwem na Bliskim Wschodzie, nie wykazały się silną aktywnością w regionie i prawdopodobnie pozostaną na uboczu rywalizacji mocarstwowej. Walka o wpływy, w połączeniu z już istniejącymi regionalnymi rozłamami między Iranem, sunnickimi państwami arabskimi pod przywództwem Arabii Saudyjskiej, a Izraelem i Turcją, odcisnęła swoje negatywne piętno na stabilności regionu. Na przecięciu rywalizacji wielkich mocarstw i regionalnej konkurencji na Bliskim Wschodzie leżą co najmniej cztery trendy, które kształtują obecne środowisko strategiczne Bliskiego Wschodu: 1) przedłużające się konflikty w regionie, od wojen w Syrii po Libię, Izrael, Gazę i Jemen; 2) trwająca rywalizacja między koalicją pod przywództwem Saudyjczyków a Iranem i jego niepaństwowymi sojusznikami⁸; 3) napięta dynamika między Stanami Zjednoczonymi a Iranem pozostaje w centrum regionalnej niestabilności z dalszym potencjałem do eskalacji; 4) rosnąca międzynarodowa podmiotowość mniejszych arabskich państw Zatoki Perskiej (m.in. Kataru i Zjednoczonych Emiratów Arabskich)⁹.

Cztery wymienione czynniki prawdopodobnie pozostaną kluczowymi elementami w analizie dynamiki działań zarówno państwowych, jak i niepaństwowych aktorów w regionie. Czynniki te nie tylko wpływają na strategiczne perspektywy państw Bliskiego Wschodu i Rogu Afryki, ale również odgrywają istotną rolę w kształtowaniu rywalizacji wielkich mocarstw – przede wszystkim Stanów Zjednoczonych i Chin – o wpływy w tym obszarze. Pomimo obserwowanej erozji swojej pozycji w regionie, Stany Zjednoczone wciąż pozostają najsilniejszym aktorem zewnętrznym na Bliskim Wschodzie¹⁰. Ich przewaga militarna i polityczna, w połączeniu z długoletnim zaangażowaniem dyplomatycznym oraz strategicznymi sojuszami z kluczowymi partnerami, takimi jak Izrael, Arabia Saudyjska i Zjednoczone Emiraty Arabskie, umożliwiła utrzymanie dominującej pozycji w regionalnej architekturze bezpieczeństwa przez lata. Z kolei chińskie władze od dekad postrzegały Bliski Wschód jako głównego dostawcę gazu ziemnego i ropy naftowej dla chińskiej gospodarki. Chociaż interesy Chin na Bliskim Wschodzie miały głównie charakter gospodarczy, ostatnio zaczęły obejmować również kwestie strategiczne. Inicjatywa Pasa i Szlaku (BRI) stała się jednym z elementów, który zauważalnie rozszerza chińskie wpływy na Bliskim Wschodzie (i w Afryce Północnej)¹¹. To z kolei zwiększa stawkę w regionalnej rywalizacji o władzę między klu-

⁸ A.M. Tabatabai, C.P. Clarke, *Iran's Proxies Are More Powerful Than Ever*, Foreign Policy, 16 X 2019, [online] <https://foreignpolicy.com/2019/10/16/irans-proxies-hezbollah-houthis-trump-maximum-pressure/>, 15 I 2025.

⁹ C. Bianco, *Cracks in the Saudi-Emirati Alliance?*, European Council on Foreign Relations, 13 IX 2019, [online] https://www.ecfr.eu/article/commentary_cracks_in_the_saudi_emirati_alliance, 15 I 2025.

¹⁰ Pięć głównych interesów USA na Bliskim Wschodzie obejmuje: utrzymanie swobodnego przepływu energii i handlu na światowe rynki; przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się broni masowego rażenia; zwalczanie i hamowanie rozwoju ugrupowań terrorystycznych; współpracę z partnerami i sojusznikami; przeciwdziałanie wpływom rywalizujących wielkich mocarstw (głównie Chin, ale także Rosji).

¹¹ J. Fulton, *China's Changing Role in The Middle East*, Atlantic Council, VI 2019, [online] https://www.atlanticcouncil.org/wp-content/uploads/2019/06/Chinas_Changing_Role_in_the_Middle_East.pdf, 20 I 2025.

czowymi mocarstwami zewnętrznymi. Jednak nawet w kategoriach czysto ekonomicznych Pekin wytrwale pracował, aby stać się jednym z głównych graczy handlowych na Bliskim Wschodzie, handlując z regionalnymi potęgami w Zatoce Perskiej, Lewancie i Afryce Północnej.

Z kolei z perspektywy lokalnych i regionalnych aktorów zaostrejająca się rywalizacja pomiędzy głównymi ośrodkami władzy politycznej oraz religijnej na Bliskim Wschodzie jest przedmiotem szczególnej uwagi. Jak dowodzi F. Gregory Gause III, koncepcja „zimnej wojny” jest prawdopodobnie najlepszą analogią do zrozumienia dynamiki rywalizacji mocarstw regionalnych Bliskiego Wschodu. Określił on rywalizację między dwoma głównymi mocarstwami regionalnymi jako „zimną wojnę, w której główną rolę odgrywają Iran i Arabia Saudyjska”¹² oraz konfrontacja szyicko-sunnicka o panowanie nad politycznym islamem w regionie. Ci dwaj aktorzy „nie konfrontują się ze sobą militarnie; ich rywalizacja o wpływy rozgrywa się raczej w wewnętrznych systemach politycznych słabych państw regionu”¹³. Ponieważ żadne z dwóch głównych mocarstw regionalnych nie chce ryzykować bezpośredniej konfrontacji, są one zaangażowane w szereg konfliktów zastępczych, konfliktów raczej charakterystycznych dla czasów zimnowojennej konfrontacji pomiędzy USA a ZSRR. Niestabilne środowisko bezpieczeństwa w regionie Bliskiego Wschodu przyczyniło się do nasilającej się rywalizacji zarówno pomiędzy mocarstwami globalnymi, jak i regionalnymi, co w istotny sposób wpływa na wybory strategiczne Zjednoczonych Emiratów Arabskich w zakresie polityki bezpieczeństwa. W tym kontekście należy analizować zaangażowanie ZEA w konflikty zbrojne w Libii, Jemenie i Syrii, które stanowią przykład instrumentalizacji lokalnych kryzysów przez państwa trzecie. Z perspektywy Abu Zabi konflikty w Syrii i Jemenie są często postrzegane jako klasyczne wojny zastępcze, toczone się pomiędzy sunnickimi państwami arabskimi a szyickim Iranem, który dąży do rozszerzenia swojej strefy wpływów¹⁴. Rola Iranu w wojnie domowej w Jemenie jest przez stronę emiracką interpretowana jako część szerszej strategii Teheranu polegającej na wspieraniu aktorów niepaństwowych – w tym milicji, organizacji paramilitarnych i ugrupowań terrorystycznych – w celu destabilizacji ładu regionalnego i wywierania presji na państwa sunnickie. W kontekście tej złożonej dynamiki rywalizacji mocarstwowej ewolucję polityki zagranicznej ZEA należy postrzegać jako próbę redefinicji swojej roli w regionie i zwiększenia strategicznej autonomii wobec tradycyjnych sojuszy i układów sił. Jednym z najnowszych przykładów opisywanej tu tendencji okazały się tzw. Porozumienia Abrahamowe i ich konsekwencje. Porozumienia z września 2020 r. zbliżyły Izrael i Zjednoczone Emiraty Arabskie jako dwóch ambitnych graczy regionalnych o zbieżnych postrzeganiach zagrożeń (a szczególnie Iranu), co oznaczało przejście od dziesięcioleci dyskretnych kontaktów do otwartej współpracy dyplomatycznej,

¹² F.G. Gause III, *Beyond Sectarianism: The New Middle East Cold War*, „Brookings Doha Center Analysis Paper” 2014, no. 11, The Brookings Institution, [online] <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/english-pdf-1.pdf>, 20 I 2025.

¹³ *Tamże*.

¹⁴ Por. M. Matyasik, W. Michnik, *The UAE's Security from an International Relations Perspective: An Overview*, [w:] *In Facets of Security in the United Arab Emirates...*, s. 13-14.

gospodarczej i w zakresie bezpieczeństwa. W szczególności dla Zjednoczonych Emiratów Arabskich normalizacja przyniosła wymierne korzyści w postaci rozszerzenia handlu, transferu technologii oraz lepszego dostępu do izraelskiej wiedzy specjalistycznej w zakresie innowacji i obronności, co wzmocniło ambicje regionalne Abu Zabi. Porozumienia wzmocniły międzynarodową pozycję ZEA i ich strategiczną autonomię, jednocześnie umacniając ich rolę w powstających sojuszach regionalnych kształtowanych przez zmieniającą się równowagę sił¹⁵.

OD „WIELKIEJ STRATEGII” DO INTELIGENTNEGO PAŃSTWA?

Wielkie strategie w stosunkach międzynarodowych odnoszą się do kompleksu celów i działań podejmowanych przez poszczególne państwa bądź bloki państw w celu realizacji określonych celów długoterminowych na arenie międzynarodowej¹⁶. W tym przypadku cele obejmują kwestie występujące daleko poza sferę zwykłego zapewnienia przetrwania i dobrobytu państwa (gdyż kwestie te są fundamentalnymi celami każdego państwa, zgodnie z teoriami realizmu czy liberalizmu w stosunkach międzynarodowych), a związane są niejednokrotnie z potrzebą uznania (prestżu) na arenie międzynarodowej czy kształtowania ładu regionalnego i światowego na swoją korzyść¹⁷. Wielkie strategie są zatem utożsamiane ze światowymi i regionalnymi mocarstwami, gdyż według niektórych teoretyków małe i średnie państwa nie są w stanie realizować niezależnych strategii na arenie międzynarodowej, a tym samym ich rola ogranicza się do prostego schematu balansowania przeciwko zagrożeniom (np. poprzez tworzenie koalicji z innymi zagrożonymi przez wroga mocarstwami) lub tzw. *bandwagoningu* (koordynowania swojej polityki zagranicznej z mocarstwem, które ma największy potencjał, w celu zapewnienia sobie bezpieczeństwa). Obydwa przypadki nie prowadzą jednak do realizowania wielkiej strategii państwa, gdyż *bandwagoning* de facto podporządkowuje cele państwa regionalnemu lub globalnemu mocarstwu, a sojusze balansujące według realistów trwają tylko do momentu zażegnania zagrożenia, nie tworząc tym samym trwałych zmian w architekturze bezpieczeństwa¹⁸. Nawet odrzucając stanowisko realistów, można stwierdzić, że sojusze regionalne są efektami kompromisów interesów ich członków lub są one skoncentrowane wokół jednego mocarstwa, które koordynuje najistotniejsze działania sojuszu (np. USA w ramach NATO). Pomimo tych stanowisk można skonstatować, że we współczesnym, wielobiegunowym systemie międzynarodowym małe państwa (takie jak ZEA) są w stanie realizować wielką

¹⁵ S. Vakil, N. Quilliam, *The Abraham Accords and Israel–UAE Normalization*, Chatham House, 28 III 2023, [online] <https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/2023-04/2023-03-28-abraham-accords-israel-uae-normalization-vakil-quilliam-1.pdf>, 20 I 2025.

¹⁶ Szerzej na ten temat: N. Silove, *Beyond the Buzzword: The Three Meanings of ‘Grand Strategy’*, „Security Studies” 2017, vol. 27, no. 1, s. 27–57.

¹⁷ P. van Hooft, *Grand Strategy*, Oxford Bibliographies, 2017, [online] <https://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo-9780199743292/obo-9780199743292-0218.xml>, 2 IV 2025.

¹⁸ S.M. Walt, *The Origins of Alliances*, Ithaca–London 1987, s. 1–3.

strategię na arenie międzynarodowej i tym samym kształtować politykę regionalną oraz forsować swoje interesy nawet poza granicami swojego kraju¹⁹. Ciekawym przykładem tego zjawiska jest strategia oraz działania Zjednoczonych Emiratów Arabskich względem innych państw w regionie Półwyspu Arabskiego, Zatoki Perskiej (lub Arabskiej, w zależności od preferowanego nazewnictwa), Afryki Północnej czy Rogu Afryki.

Literatura przedmiotu dotycząca polityki zagranicznej Zjednoczonych Emiratów Arabskich uległa znacznemu poszerzeniu w ostatnich latach. Wcześniejsze badania koncentrowały się głównie na roli Emiratów jako sojusznika Stanów Zjednoczonych w systemie bezpieczeństwa Zatoki Perskiej²⁰, a także na ich rosnących zdolnościach wojskowych oraz aktywności interwencyjnej, m.in. w Jemenie, Libii i Rogu Afryki²¹. Równolegle rozwija się nurt analizujący „emiracki model” autorytarnego modernizmu, oparty na centralizacji władzy, zaawansowanej technologicznie infrastrukturze, zwalczaniu islamizmu oraz szerokiej dyplomacji gospodarczej²². Nowym i coraz bardziej zauważalnym aspektem badań jest analiza pozycji ZEA w kontekście rywalizacji USA – Chiny. Choć literatura na temat wpływu tej rywalizacji na region Bliskiego Wschodu rośnie²³, Emiraty rzadko są analizowane jako podmiot aktywnie zarządzający zależnościami wobec obu mocarstw, z wykorzystaniem strategii hedgingu. Artykuł ten uzupełnia tę lukę, oferując pogłębioną perspektywę na ewolucję emirackiej strategii w obliczu globalnych napięć, uwzględniając przy tym specyfikę porządku międzynarodowego i systemu regionalnego.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania, do analizy polityki zagranicznej ZEA wykorzystane zostaną trzy komplementarne podejścia koncepcyjne:

1. Państwa inteligentnego (*smart state*) – koncepcja ta odnosi się do państw, które podejmują aktywności w polityce zagranicznej i wewnętrznej wykraczające poza ich bezpośredni interes narodowy, często w celu kształtowania swojej pozycji regionalnej

¹⁹ Według Roberta Masona podstawy podejścia strategicznego Emiratów opierają się na trzech zasadniczych filarach. Po pierwsze, na istotnych zmianach polityki bezpieczeństwa, obejmujących skuteczną koordynację wojskową ze Stanami Zjednoczonymi oraz bliską współpracę z Arabią Saudyjską. Po drugie, na kluczowych motywacjach, wśród których centralne miejsce zajmuje egzystencjalny lęk przed regionalną polityką Iranu oraz obawy związane z politycznym i radykalnym islamizmem. Po trzecie, na strategicznych kalkulacjach dotyczących oceny dostępnych zasobów gospodarczych, znaczenia relacji z USA i Arabią Saudyjską, prowadzenia kampanii dyplomatycznej wymierzonej w izolację Kataru, a także oceny skutków kampanii wojskowej w Jemenie. R. Mason, *Breaking the Mold of Small State Classification? The Broadening Influence of United Arab Emirates Foreign Policy through Effective Military and Bandwagoning Strategies*, „Canadian Foreign Policy Journal” 2018, vol. 24, no. 1, s. 95-112.

²⁰ G.F. Gause III, *The International Relations of the Persian Gulf*, Cambridge 2010.

²¹ Th. Juneau, *The UAE and the War in Yemen: From Surge to Recalibration*, „Survival” 2020, vol. 62, no. 4, s. 183-208; A. Krieg, J.-M. Rickli, *Surrogate Warfare: The Transformation of War in the Twenty-First Century*, Washington, DC 2019.

²² Ch.M. Davidson, *From Sheikhs to Sultanism: Statecraft and Authority in Saudi Arabia and the UAE*, London 2021.

²³ J. Fulton, L.-Ch. Sim, J.-L. Samaan, *Gulf States and the Indo-Pacific: Agents or Objects of Geopolitical Competition?*, „Journal of the Indian Ocean Region” 2023, vol. 19, no. 1, s. 1-5; J.-L. Samaan, *The United Arab Emirates and Sino-American Competition: Towards a Policy of Non-Alignment?*, Briefings de l’Ifri, Ifri, 2 XII 2022, [online] https://www.ifri.org/sites/default/files/migrated_files/documents/atoms/files/samaan_uae_china_dec2022.pdf, 2 IV 2025.

(a czasem nawet globalnej). ZEA, mimo relatywnie ograniczonego potencjału demograficznego oraz małego terytorium, odgrywają aktywną rolę w mediacjach, dyplomacji gospodarczej, *soft power* i projekcji siły militarnej w regionach Bliskiego Wschodu i Rogu Afryki. Według niektórych badaczy efekty polityki zagranicznej i wewnętrznej ZEA uzasadniają określenie ich mianem państwa inteligentnego (*smart state*). Jak przekazuje Litsas, podejście do terminu „inteligentny” *definiuje ontologiczny związek między obywatelami a władzą polityczną; przenika zbiorową świadomość społeczną dotyczącą relacji między ludzką wolą a strukturą instytucjonalną. Wzorzec ten w dużym stopniu wpływa na sposób, w jaki państwo skutecznie reaguje na wyzwania militarne i polityczne, np. ustanawia charakterystyczną formę przyjmowania odpowiedzialności za kryzys wewnętrzny lub skutecznie radzi sobie z każdym oporem, klęską żywiołową lub egzystencjalnym zagrożeniem dla racjonalności, zbiorowej pamięci lub nadziei*²⁴.

2. *Strategic Hedging* – termin ten opisuje strategię państw próbujących balansować między rywalizującymi mocarstwami, unikając pełnego opowiedzenia się po jednej ze stron²⁵. Jednoczesne kultywowanie przez Zjednoczone Emiraty Arabskie głębokich więzi gospodarczych z Chinami wraz z długotrwałym partnerstwem w zakresie bezpieczeństwa i obrony ze Stanami Zjednoczonymi stanowi przykład takiej postawy zabezpieczającej²⁶. Niedawno pojawiła się koncepcja pomostu (*bridging*), sugerująca bardziej proaktywną ewolucję tej strategii. *Bridging* polega na tym, że państwa wykorzystują swoje wielostronne relacje, aby działać jako polityczni i gospodarczy pośrednicy niezależnie od rywalizacji geopolitycznej, skutecznie stawiając się w roli pośredników między globalnymi i regionalnymi konkurentami²⁷.

3. Strategiczna autonomia (*Strategic Autonomy*) – pojęcie to odnosi się do zdolności państwa do samodzielnego definiowania i realizowania interesów bezpieczeństwa bez nadmiernej zależności od zewnętrznych mocarstw²⁸. Autonomia strategiczna to *zdolność do ustalania własnych priorytetów i podejmowania własnych decyzji w sprawach polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, wraz z instytucjonalnymi, politycznymi i materialnymi środkami do ich realizacji – we współpracy ze stronami trzecimi lub w razie potrzeby samodzielnie*²⁹. W odniesieniu do ZEA przejawia się to w ich niezależnych

²⁴ S.N. Litsas, *Smart Instead of Small...*, s. vi-vii.

²⁵ Na temat strategii hedgingu por. C.C. Kuik, *The Essence of Hedging: Malaysia and Singapore's Response to a Rising China*, „Contemporary Southeast Asia” 2008, vol. 30, no. 2, s. 159-185; tenże, *Getting Hedging Right: A Small-State Perspective*, „China International Strategy Review” 2021, vol. 3, s. 300-315.

²⁶ W przypadku ZEA widoczna jest jednoczesna współpraca wojskowa ze Stanami Zjednoczonymi (np. baza Al-Dhafra) i pogłębianie relacji gospodarczych z Chinami (np. inicjatywy w ramach BRI czy technologii Huawei).

²⁷ H. Alhasan, *Bridging, Not Hedging: Arab Gulf States' Ambitions in a Polarised World*, IISS, XI 2024, [online] <https://www.iiss.org/online-analysis/online-analysis/2024/11/bridging-not-hedging-arab-gulf-states-ambitions-in-a-polarised-world/>, 15 III 2025.

²⁸ Por. *European Strategic Autonomy: Actors, Issues, Conflicts of Interests*, red. B. Lippert, N. Ondarza, V. Perthes, SWP Research Papers 2019, 4, Stiftung Wissenschaft und Politik, German Institute for International and Security Affairs, [online] <https://ideas.repec.org/p/zbw/swprps/42019.html>, 15 III 2025.

²⁹ N. Janardhan, *UAE Expands Strategic Autonomy through Israel Deal*, NUS – Middle East Institute, 26 VIII 2020, https://mei.nus.edu.sg/think_in/uae-expands-strategic-autonomy-through-israel-deal/, 20 III 2025.

interwencjach wojskowych, inwestycjach w przemysł zbrojeniowy i działaniach dyplomatycznych (np. normalizacja stosunków z Izraelem). Porozumienia Abrahamowe symbolizują dążenie ZEA do proaktywnej i zdywersyfikowanej polityki zagranicznej, która kładzie nacisk na pragmatyzm zamiast ideologii religijnej, wiarę, walkę z ekstremizmem i poszukiwanie nowych partnerów w zakresie bezpieczeństwa, którzy łączą się w celu zwiększenia strategicznej autonomii ZEA.

W tym kontekście warto zaznaczyć, że Zjednoczone Emiraty Arabskie prowadzą aktywną politykę zagraniczną, której istotnym wymiarem jest zaangażowanie w struktury regionalne, w szczególności w Radę Współpracy Zatoki Perskiej (*Gulf Cooperation Council* – GCC), zrzeszającą także Arabię Saudyjską, Oman, Katar, Bahrajn i Kuwejt. ZEA i pozostałe pięć państw Rady rzeczywiście zdołało zachować stabilność w burzliwym środowisku geostrategicznym arabskich powstań z 2011 roku. Opierając się na ogromnych dochodach z węglowodorów, scentralizowanych strukturach rządowych zorganizowanych wokół władcy i rodziny rządzącej oraz dobrze rozwiniętym systemom nadzoru, państwa te realizują odgórne projekty modernizacyjne i rozwojowe, które stymulują stabilność wewnętrzną, a jednocześnie służyły interesom elit³⁰. Dla Abu Zabi udział w Radzie stanowi kluczowy instrument równoważenia wpływów Iranu, który historycznie był postrzegany przez wiele państw Zatoki jako zagrożenie, m.in. ze względu na terytorialne roszczenia wobec Bahrajnu i Emiratów oraz ideologiczno-religijną ekspansję po rewolucji islamskiej z 1979 r. Z tej perspektywy bliskie więzy strategiczne z Arabią Saudyjską umożliwiają ZEA zarówno wzmocnienie bezpieczeństwa wobec głównego przeciwnika – Iranu, jak i realizację wspólnych działań militarnych, czego przykładem była emiracko-saudyjska współpraca w pierwszej fazie interwencji w Jemenie. Zjednoczone Emiraty Arabskie nie odgrywają jednak roli państwa podporządkowanego ani Radzie, ani Saudom. Przeciwnie, wielokrotnie sprzeciwiały się próbom centralizacji GCC podejmowanym przez Arabię Saudyjską i w niektórych przypadkach pełniły funkcję mediatora wobec Iranu, wykorzystując bliskość kulturowo-geograficzną (w szczególności emiratu Dubaju) oraz pragmatyczne podejście do polityki regionalnej. Asertywność Abu Zabi dobrze ilustruje przykład pogorszenia się stosunków emiracko-saudyjskich. Starcie w Jemenie w grudniu 2025 r. było pierwszą bezpośrednią konfrontacją militarną między siłami wspieranymi przez dwa państwa Zatoki Perskiej, których współpraca od ponad dziesięciu lat kształtuje regionalną architekturę bezpieczeństwa. Oznacza to nie tylko taktyczną różnicę zdań między Arabią Saudyjską a Zjednoczonymi Emiratami Arabskimi w odosobnionej kwestii Jemenu, ale także narastającą rozbieżność strategiczną, która może mieć daleko idące konsekwencje dla dynamiki bezpieczeństwa Zatoki Perskiej³¹.

Jednocześnie ZEA są jednym z kluczowych partnerów strategicznych Stanów Zjednoczonych na Bliskim Wschodzie. Relacje te obejmują szeroką współpracę

³⁰ M. Szalai, *The GCC between Competition and Coordination Amid Regional Instability*, Clingendael Institute, I 2025, s. 3, [online] <https://www.clingendael.org/sites/default/files/2025-01/GCC%20Report%20-%20Between%20competition%20andcoordination.pdf>, 20 III 2025.

³¹ H.A. Hellyer, *Risk, Order, and Power: The Saudi-Emirati Divergence*, War on the Rocks, 30 I 2026, [online] <https://warontherocks.com/2026/01/risk-order-and-power-the-saudi-emirati-divergence/>, 20 III 2025.

wojskową, w tym zakupy zaawansowanego uzbrojenia, wspólne ćwiczenia, wymianę informacji wywiadowczych oraz udział ZEA w operacjach wojskowych wspierających USA – m.in. w Afganistanie, Kosowie, Syrii i Libii. Jednak to bliskie partnerstwo ośmieliło również ZEA do realizacji własnego programu regionalnego, czasami odbiegającego od preferencji Stanów Zjednoczonych. Można uznać, że partnerstwo emiracko-amerykańskie, w połączeniu z regionalnymi ambicjami Abu Zabi, przyczyniło się do wzmocnienia strategicznej autonomii Zjednoczonych Emiratów Arabskich zarówno w rejonie Zatoki Perskiej, jak i w szerszym kontekście Bliskiego Wschodu³². Szczególnie wymownym przykładem jest tu zaangażowanie ZEA w konflikt jemeński. W 2015 r., wspólnie z Arabią Saudyjską, Emiraty odegrały kluczową rolę w kierowaniu interwencją koalicji państw arabskich. Działania te początkowo cieszyły się wsparciem logistycznym ze strony Stanów Zjednoczonych, jednak z czasem spotkały się z krytyką Waszyngtonu, dotyczącą zarówno wysokiej liczby ofiar cywilnych, jak i sposobu prowadzenia operacji przez koalicję³³. Zjednoczone Emiraty Arabskie odegrały wiodącą rolę w dowodzonej przez Saudyjczyków koalicji w Jemenie (2015-2020), początkowo sprzymierzając się z Arabią Saudyjską, ale później odchodząc od niej w pogoni za własnymi interesami. Podczas gdy Abu Zabi przedstawiało swoje zaangażowanie jako część zbiorowej arabskiej reakcji na niestabilność w regionie, interwencja szybko ujawniła bardziej złożony zestaw motywacji, w tym zainteresowanie południowym wybrzeżem Jemenu, wsparciem ruchów odśrodkowych na południu tego kraju i umocnieniem swojej pozycji geostrategicznej w Rogu Afryki³⁴. Od 2016 r. Zjednoczone Emiraty Arabskie zaczęły wspierać Południową Radę Tymczasową (STC), secesjonistyczny ruch w południowym Jemenie opowiadający się za niepodległym Jemenem Południowym. Posunięcie to postawiło Abu Zabi w sprzeczności z uznanym na arenie międzynarodowej rządem Jemenu, a tym samym z deklarowanymi celami Rijadu. Wsparcie dla STC podkreśliło strategiczną autonomię Abu Zabi i jego preferencje w kontaktach z lokalnymi pełnomocnikami, które były zgodne z jego długoterminowymi interesami – głównie zwalczaniem ruchów islamistycznych, takich jak powiązana z Bractwem Muzułmańskim partia Al-Islah, oraz zabezpieczeniem szlaków morskich w pobliżu cieśniny Bab el-Mandab.

³² Warto w tym miejscu zaznaczyć, że partnerstwo ze Stanami Zjednoczonymi nie ma charakteru zależności. ZEA wielokrotnie realizowały działania autonomiczne, niekiedy sprzeczne z preferencjami Waszyngtonu, co bywało przedmiotem kontrowersji w amerykańskim dyskursie publicznym. K. Pollack, J. Rank, *“Little Sparta” and the Good Problem of Capable Allies*, Lawfare blog 2020, [online] <https://www.lawfareblog.com/little-sparta-and-good-problem-capable-allies#>, 4 III 2025.

³³ Szerzej na ten temat: M. Styszyński, *Konflikt w Jemenie jako przykład wojny zastępczej*, „Kraakowskie Studia Międzynarodowe” 2018, nr 3 (XV), s. 243-256; J.M. Sharp, *Yemen: Background and U.S. Relations*, Congressional Research Service, 11 II 2015, [online] <https://sgp.fas.org/crs/mideast/RL34170.pdf>, 13 III 2025.

³⁴ E. Ardemagni, *One Port, One Node: The Emirati Geostrategic Road to Africa*, ISPI, 13 VI 2023, [online] <https://www.ispionline.it/en/publication/one-port-one-node-the-emirati-geostrategic-road-to-africa-131893>, 17 III 2025.

EWOLUCJA POLITYKI ZAGRANICZNEJ – PRAGMATYCZNY MODEL?

Zjednoczone Emiraty Arabskie stały się wyróżniającym się podmiotem w regionalnym systemie politycznym, charakteryzującym się pragmatycznym i wieloaspektowym podejściem do polityki zagranicznej i bezpieczeństwa narodowego. Jak wykazali Sim i Fulton, regionalny kompleks bezpieczeństwa (*Regional Security Complex*) w Zatoce Perskiej ma głęboki wpływ na orientację polityki zagranicznej Emiratów. Według nich ZEA oraz ich polityka bezpieczeństwa i zagraniczna są najlepiej rozumiane jako odpowiedź na regionalne naciski wynikające z wewnętrznych obaw: *Główne troski przywódców ZEA – Iran, Jemen, polityczny islam, niestabilne państwa Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej – znajdują się w ich własnym sąsiedztwie. Niestabilność na Bliskim Wschodzie i w Afryce Północnej w okresie po pierwszej fali arabskich powstań spowodowała, że przywódcy Abu Zabi ponownie rozważyli swoje podejście do kwestii bezpieczeństwa regionalnego, przyjmując bardziej asertywny zestaw polityk dotyczących spraw Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej oraz pogłębiając i poszerzając zakres swoich relacji z mocarstwami spoza regionu*³⁵.

Kilka powiązanych ze sobą elementów definiuje to, co można określić jako „model emiracki”, odróżniając go od wielu jego odpowiedników w Rady Współpracy Zatoki Perskiej (GCC) oraz innych aspirujących mocarstw z Bliskiego Wschodu.

Po pierwsze, Zjednoczone Emiraty Arabskie konsekwentnie odrzucają ideologie polityczne lub religijne, które mogłyby podważyć prymat władzy państwowej. Ta pragmatyczna postawa jest szczególnie widoczna w ich sprzeciwie wobec ruchów takich jak Bractwo Muzułmańskie, które postrzegają jako zagrożenie dla świeckiej struktury państwa i dynastii rządzących. Pod tym względem ZEA pozycjonują się jako orędownik porządku politycznego i scentralizowanego zarządzania, dostosowując swoją wewnętrzną stabilność do dalekosiężnych celów regionalnych³⁶.

Po drugie, ZEA realizują ambitną strategię gospodarczą, która czerpie najlepsze praktyki z sukcesu globalnych centrów ekonomicznych, takich jak Singapur. Emiraty, często określane mianem „Singapuru Bliskiego Wschodu”, kultywują otwartą i zdywersyfikowaną gospodarkę charakteryzującą się zaawansowaną technologią, dynamicznym rozwojem infrastruktury i przyciąganiem globalnych talentów³⁷. Model ten umożliwił ZEA złagodzenie skutków drenażu mózgów i stworzenie wizerunku modernizacji i innowacji, szczególnie w sektorach typu sztuczna inteligencja, energia odnawialna i usługi finansowe.

³⁵ L.-Ch. Sim, J. Fulton, *Implications of a Regional Order in Flux: Chinese and Russian Relations with the United Arab Emirates*, „Cambridge Review of International Affairs” 2020, vol. 34, no. 4, s. 551-569.

³⁶ Model polityczny Zjednoczonych Emiratów Arabskich ma na celu wzmocnienie swojej reputacji jako postępowego państwa, które pomaga zwalczać ekstremizm, a także jednego z najbardziej naturalnych sojuszników Zachodu w regionie. Por. krytyczną analizę tego modelu: R. Worth, *Mohammed Bin Zayed's Dark Vision of the Middle-East's Future*, „The New York Times”, 9 I 2020.

³⁷ E. Oloumi, N. Simmonds, *From Oil to Futures: Why the Gulf Is Well Placed to Play a Key Role in Global Decision-Making*, World Economic Forum, 20 II 2025, [online] <https://www.weforum.org/stories/2025/02/oil-futures-gulf-gcc-global-decision-making/>, 15 III 2025.

Po trzecie, transformacja sił zbrojnych ZEA oraz ich skuteczne użycie przyniosły im przydomek „małej Sparty”, podkreślając aktywną i coraz bardziej niezależną rolę ich wojska w konfliktach regionalnych, takich jak te w Jemenie i Libii, oraz operacjach militarnych we współpracy ze Stanami Zjednoczonymi. ZEA nie są jedynie biernym odbiorcą bezpieczeństwa, ale demonstrują zdolności operacyjne i inicjatywę strategiczną, często prowadząc operacje wojskowe bez bezpośredniej koordynacji z tradycyjnymi sojusznikami, w tym ze Stanami Zjednoczonymi. Odzwierciedla to pewną siebie i asertywną doktrynę bezpieczeństwa zakorzenioną w odpowiednio zdefiniowanych interesach narodowych³⁸.

Po czwarte, ZEA skrupulatnie pielęgnowały swój międzynarodowy wizerunek jako „wyspy stabilności” na rozdrobnionym i niestabilnym Bliskim Wschodzie. Poprzez wewnętrzną spójność polityczną, trwałe wyniki gospodarcze i proaktywną dyplomację, ZEA starały się przyciągnąć inwestycje i skonsolidować swoją rolę regionalnego mediatora i magnesu dla globalnego handlu. Takie postrzeganie stało się istotnym elementem strategii budowania marki kraju, zwiększając jego atrakcyjność jako wiarygodnego partnera dla mocarstw.

Po piąte, *soft power* stała się strategicznym filarem polityki zagranicznej ZEA. Od globalnego zasięgu linii lotniczych Emirates i rozwoju głównych portów handlowych (np. Jebel Ali), po znaczące inwestycje w zarządzanie cyfrowe i międzynarodowy profil miast (Dubaj), ZEA wykorzystały najnowocześniejszą infrastrukturę i prestiżowe projekty kulturalne, aby wzmocnić swoją międzynarodową pozycję. Inicjatywy takie jak program „złotej wizji” mają na celu przyciągnięcie wysoko wykwalifikowanych emigrantów i przedsiębiorców, wzmacniając gospodarkę opartą na wiedzy. Jednak ta otwartość jest zestawiona z politykami typu „emiratyżacja” i znaczącymi ograniczeniami praw politycznych i swobód obywatelskich, podkreślając nieodłączne napięcia między liberalną polityką gospodarczą a autorytarnymi rządami.

Po szóste, ZEA umiejętnie zarządzają zdywersyfikowanym portfelem sojuszy. Pod względem militarnym pozostają ściśle powiązane ze Stanami Zjednoczonymi, uczestnicząc we wspólnych operacjach i goszcząc amerykańskie siły zbrojne. Z ekonomicznego punktu widzenia Chiny stały się jednak największym partnerem handlowym ZEA, a kraj ten w coraz większym stopniu integruje się z chińską inicjatywą Pasa i Szlaku³⁹. To dualistyczne podejście odzwierciedla pragmatyczną kalkulację interesu narodowego, pozwalając ZEA na utrzymanie strategicznej autonomii przy jednoczesnym czerpaniu korzyści z rywalizacji wielkich mocarstw.

Ponadto ZEA często prezentują się jako głos tzw. Globalnego Południa, pomimo swojego bogactwa i dostosowania do wielu zachodnich standardów⁴⁰. Dzięki aktywnemu uczestnictwu w organizacjach wielostronnych, nierzadko alternatywnych dla

³⁸ Por. A. Krieg, *Security Assistance to Surrogates – How the UAE Secures Its Regional Objectives*, „Mediterranean Politics” 2023, vol. 29, no. 4, s. 454-477.

³⁹ M. Huwaidin, *China's Strategic Partnership with the UAE: Foundation and Prospects*, „Comparative Strategy” 2022, vol. 41, no. 3, s. 296-313.

⁴⁰ J. Nye Jr, *What in the World Is the 'Global South'?*, The Strategist, 2 XI 2023, [online] <https://www.aspistrategist.org.au/what-in-the-world-is-the-global-south/>, 9 V 2025.

zachodnich instytucji (np. BRICS+) i programach pomocy finansowej, ZEA kultywują wpływy wśród krajów rozwijających się⁴¹. Ta identyfikacja – przynajmniej na poziomie retorycznym – z państwami rozwijającymi się pozwala ZEA pozycjonować się jako pomost między różnymi blokami geopolitycznymi, wykorzystując swoje zasoby do poszerzania kapitału dyplomatycznego i wpływu politycznego.

Wszystkie te elementy ilustrują spójną i skalkulowaną strategię, która priorytetowo traktuje stabilność reżimu, dywersyfikację gospodarczą, regionalną asertywność i strategiczną autonomię. Model ZEA zatem nie tylko sprawdza się w praktyce, ale także ma coraz większy wpływ na kształtowanie norm i polityk na Bliskim Wschodzie. Powyższa analiza aktywności ZEA z perspektywy globalnej rywalizacji wielkich mocarstw i ich wieloaspektowego zaangażowania regionalnego daje jasny obraz państwa przechodzącego znaczącą transformację polityki zagranicznej. Ewolucja ta charakteryzuje się rosnącą asertywnością, wyrafinowanym rachunkiem strategicznym i celowym dążeniem do większej niezależności na arenie międzynarodowej.

ZAKOŃCZENIE

Jedno z kluczowych pytań, przed którymi stoją Zjednoczone Emiraty Arabskie – zarówno w kontekście ich strategii polityki zagranicznej, jak i w obliczu nasilającej się rywalizacji Chin i Stanów Zjednoczonych na poziomie globalnym i regionalnym – brzmi następująco: w jaki sposób Emiraty, jako dynamicznie rozwijająca się potęga ekonomiczno-militarna, mogą wzmocnić swoją pozycję na Bliskim Wschodzie i w Rogu Afryki, aby skutecznie zrównoważyć negatywne czynniki wpływające na bezpieczeństwo w regionie? Dotyczy to w szczególności destabilizującej roli Iranu, działalności aktorów niepaństwowych (takich jak Huti), a także konsekwencji przedłużającego się konfliktu izraelsko-palestyńskiego. Aby lepiej zrozumieć wyzwania i możliwości stojące przed Zjednoczonymi Emiratami Arabskimi, warto osadzić powyższe pytanie w szerszym kontekście. Z perspektywy teorii realizmu neoklasycznego państwa średnie, takie jak ZEA, nie tylko reagują na presję strukturalną w systemie międzynarodowym (rywalizację wielkich mocarstw), ale także aktywnie kształtują swoją politykę zagraniczną, opierając się na czynnikach wewnętrznych – stabilności reżimu, percepcji zagrożeń i możliwościach instytucjonalnych⁴². Dlatego też analizowana powyżej wielka strategia ZEA jest wypadkową reagowania na czynniki związane ze zmieniającą się strukturą bezpieczeństwa Bliskiego Wschodu, a także czynnikami wewnętrznymi państwa, pozwalającymi Emiratom na realizowanie rzeczzonej strategii.

⁴¹ A. Abdulla, *A Self-Assured UAE Is Playing a Balancing Role in a Dynamic World*, The National, 9 V 2025, [online] <https://www.thenationalnews.com/opinion/comment/2025/05/09/a-self-assured-uae-is-playing-a-balancing-role-in-a-dynamic-world>, 9 V 2025.

⁴² J. Taliaferro, S. Lobell, N. Ripsman, *Introduction: Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy*, [w:] *Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy*, red. S. Lobell, N. Ripsman, J. Taliaferro, Cambridge 2009, s. 1-41.

W praktyce decydenci w ZEA, realizując strategię tzw. hedgingu, czyli balansowania pomiędzy konkurującymi ze sobą mocarstwami (Stany Zjednoczone i Chiny) w celu zmaksymalizowania korzyści przy minimalizacji ryzyka politycznego, zdają się zrećtnie antycypować kierunek zmian w systemie międzynarodowym. Dobrze powyższą strategię ilustruje wypowiedź doradcy prezydenta ZEA, Anwara Gargasha, który pod koniec 2022 r. powiedział, że Emiraty *nie są zainteresowane wybieraniem stron między wielkimi mocarstwami* i że kraj dąży do *wielowarstwowego podejścia* opartego na *zrównoważonych i zdywersyfikowanych partnerstwach gospodarczych w wielobiegunowym świecie*⁴³. Z kolei zaangażowanie militarne Emiratów w Jemenie i Libii, ekspansja dyplomatyczno-gospodarcza w Rogu Afryki czy normalizacja relacji z Izraelem (tzw. Porozumienia Abrahamowe) stanowią wyraz aktywnej polityki bezpieczeństwa i podkreślają rosnącą zdolność państwa do niezależnego kształtowania regionalnego ładu. Jak zauważa Ulrichsen, ZEA wyłaniają się jako *asertywny gracz* (*assertive actor*), który nie tylko adaptuje się do zmiennego otoczenia strategicznego, ale też stara się je współtworzyć⁴⁴.

Warto podkreślić, że ostatnie wydarzenia geopolityczne sugerują rosnącą skłonność arabskich państw Zatoki Perskiej, w tym ZEA, do dążenia do szerszej autonomii strategicznej poprzez pogłębianie współpracy z Chinami⁴⁵. Ten wyłaniający się trend odzwierciedla większą rekalkibrację polityk zagranicznych i strategii narodowych, motywowaną przede wszystkim obawami o potencjalny spadek globalnych wpływów Stanów Zjednoczonych i związane z tym ryzyko nadmiernego polegania na zachodnich gwarancjach bezpieczeństwa. To dostosowanie zostało scharakteryzowane jako *skromna forma strategicznego zabezpieczenia* (*strategic hedging*), oznaczająca wyważone i pragmatyczne podejście mające na celu zrównoważenie relacji z wieloma wielkimi mocarstwami przy jednoczesnym unikaniu jawnego dostosowania się do ich dyktatu⁴⁶. Nie ma jednak pewności, czy Zjednoczone Emiraty Arabskie i inne państwa Zatoki Perskiej będą w stanie utrzymać tę postawę w świetle zwiększonego skoncentrowania się strategicznego Stanów Zjednoczonych na obszarze Indo-Pacyfiku i postępującej rywalizacji z Chinami.

BIBLIOGRAFIA

Abdulla A., *A Self-Assured UAE Is Playing a Balancing Role in a Dynamic World*, The National, 9 V 2025, [online] <https://www.thenationalnews.com/opinion/comment/2025/05/09/a-self-assured-uae-is-playing-a-balancing-role-in-a-dynamic-world>.

⁴³ J. Fulton, L.-Ch. Sim, J.-L. Samaan, *Gulf States and the Indo-Pacific: Agents or Objects of Geopolitical Competition?*, „Journal of the Indian Ocean Region” 2023, vol. 19, no. 1, s. 2.

⁴⁴ K.C. Ulrichsen, *The Regional Implications...*

⁴⁵ Por. J.-L. Samaan, *Arab Gulf States in the Indo-Pacific: The Limitations of Ambiguous Hedging Strategies*, [w:] *Indo-Pacific Strategies: Navigating Geopolitics at the Dawn of a New Age*, red. B.J. Cannon, K. Hakata, Abingdon–New York 2022, s. 198–215.

⁴⁶ *Tamże*.

- Alhasan H., *Bridging, Not Hedging: Arab Gulf States' Ambitions in a Polarised World*, IISS, XI 2024, [online] <https://www.iiss.org/online-analysis/online-analysis/2024/11/bridging-not-hedging-arab-gulf-states-ambitions-in-a-polarised-world/>, 15 III 2025.
- Ardemagni E., *One Port, One Node: The Emirati Geostrategic Road to Africa*, ISPI, 13 VI 2023, [online] <https://www.ispionline.it/en/publication/one-port-one-node-the-emirati-geostrategic-road-to-africa-131893>.
- Bianco C., *Cracks in the Saudi-Emirati Alliance?*, European Council on Foreign Relations, 13 IX 2019, [online] https://www.ecfr.eu/article/commentary_cracks_in_the_saudi_emirati_alliance.
- Davidson Ch.M., *From Sheikhs to Sultanism: Statecraft and Authority in Saudi Arabia and the UAE*, London 2021.
- European Strategic Autonomy: Actors, Issues, Conflicts of Interests*, red. B. Lippert, N. Ondarza, V. Perthes, SWP Research Papers 2019, 4, Stiftung Wissenschaft und Politik, German Institute for International and Security Affairs, [online] <https://ideas.repec.org/p/zbw/swprps/42019.html>.
- Facets of Security in the United Arab Emirates*, red. W. Guéraiche, K. Alexander, New York 2022.
- Fulton J., *China's Changing Role in The Middle East*, Atlantic Council, VI 2019, [online] https://www.atlanticcouncil.org/wp-content/uploads/2019/06/Chinas_Changing_Role_in_the_Middle_East.pdf.
- Fulton J., Sim L.-Ch., Samaan J.-L., *Gulf States and the Indo-Pacific: Agents or Objects of Geopolitical Competition?*, „Journal of the Indian Ocean Region” 2023, vol. 19, no. 1, s. 1-5, <https://doi.org/10.1080/19480881.2023.2261206>.
- Gause III F.G., *Beyond Sectarianism: The New Middle East Cold War*, „Brookings Doha Center Analysis Paper” 2014, no. 11, The Brookings Institution, [online] <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/english-pdf-1.pdf>.
- Gause III F.G., *The International Relations of the Persian Gulf*, Cambridge 2010.
- Hellyer H.A., *Risk, Order, and Power: The Saudi-Emirati Divergence*, War on the Rocks, 30 I 2026, [online] <https://warontherocks.com/2026/01/risk-order-and-power-the-saudi-emirati-divergence/>.
- Hooft P. van, *Grand Strategy*, Oxford Bibliographies, 2017, [online] <https://www.oxford-bibliographies.com/view/document/obo-9780199743292/obo-9780199743292-0218.xml>.
- Huwaidin M., *China's Strategic Partnership with the UAE: Foundation and Prospects*, „Comparative Strategy” 2022, vol. 41, no. 3, s. 296-313, <https://doi.org/10.1080/01495933.2022.2057734>.
- International Monetary Fund DataMapper, [online] <https://www.imf.org/external/datamapper/profile>.
- Janardhan N., *UAE Expands Strategic Autonomy through Israel Deal*, NUS – Middle East Institute, 26 VIII 2020, https://mei.nus.edu.sg/think_in/uae-expands-strategic-autonomy-through-israel-deal/.
- Juneau Th., *The UAE and the War in Yemen: From Surge to Recalibration*, „Survival” 2020, vol. 62, no. 4, s. 183-208, <https://doi.org/10.1080/00396338.2020.1792135>.

- Krieg A., *Security Assistance to Surrogates – How the UAE Secures Its Regional Objectives*, „Mediterranean Politics” 2023, vol. 29, no. 4, s. 454-477, <https://doi.org/10.1080/13629395.2023.2183659>.
- Krieg A., Rickli J.-M., *Surrogate Warfare: The Transformation of War in the Twenty-First Century*, Washington, DC 2019.
- Kuik C.C., *The Essence of Hedging: Malaysia and Singapore’s Response to a Rising China*, „Contemporary Southeast Asia” 2008, vol. 30, no. 2, s. 159-185, <https://doi.org/10.1355/CS30-2A>.
- Kuik C.C., *Getting Hedging Right: A Small-State Perspective*, „China International Strategy Review” 2021, vol. 3, s. 300-315, <https://doi.org/10.1007/s42533-021-00089-5>.
- Litsas N.S., *Smart Instead of Small in International Relations Theory: The Case of the United Arab Emirates*, Cham 2023.
- Mason R., *Breaking the Mold of Small State Classification? The Broadening Influence of United Arab Emirates Foreign Policy through Effective Military and Bandwagoning Strategies*, „Canadian Foreign Policy Journal” 2018, vol. 24, no. 1, s. 95-112, <https://doi.org/10.1080/11926422.2018.1427123>.
- Matyasik M., Michnik W., *The UAE’s Security from an International Relations Perspective: An Overview*, [w:] *In Facets of Security in the United Arab Emirates*, red. W. Guéraiche, K. Alexander, New York 2022, <https://doi.org/10.4324/9781003025566-3>.
- Michnik W., *Great Power Rivalry in the Middle East*, Real Instituto Elcano, 18 I 2021, [online] <https://www.realinstitutoelcano.org/en/commentaries/great-power-rivalry-in-the-middle-east/>.
- Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy*, red. S. Lobell, N. Ripsman, J. Taliaferro, Cambridge 2009.
- Nowacka S., *Duże ambicje małego państwa – polityka zagraniczna ZEA*, „Biuletyn PISM” 2020, nr 179, 28 VIII, [online] https://www.pism.pl/publikacje/Duze_ambicje_malego_panstwa__polityka_zagraniczna_ZEA.
- Nye Jr J., *What in the World Is the ‘Global South’?*, The Strategist, 2 XI 2023, [online] <https://www.aspistrategist.org.au/what-in-the-world-is-the-global-south/>.
- Oloumi E., Simmonds N., *From Oil to Futures: Why the Gulf Is Well Placed to Play a Key Role in Global Decision-Making*, World Economic Forum, 20 II 2025, [online] <https://www.weforum.org/stories/2025/02/oil-futures-gulf-gcc-global-decision-making/>.
- Pollack K., Rank J., *“Little Sparta” and the Good Problem of Capable Allies*, Lawfare blog 2020, [online] <https://www.lawfareblog.com/little-sparta-and-good-problem-capable-allies#>.
- Samaan J.-L., *Arab Gulf States in the Indo-Pacific: The Limitations of Ambiguous Hedging Strategies*, [w:] *Indo-Pacific Strategies: Navigating Geopolitics at the Dawn of a New Age*, red. B.J. Cannon, K. Hakata, Abingdon–New York 2022, s. 198-215.
- Samaan, J.-L., *The United Arab Emirates and Sino-American Competition: Towards a Policy of Non-Alignment?*, Briefings de l’Ifri, Ifri, 2 XII 2022, [online] https://www.ifri.org/sites/default/files/migrated_files/documents/atoms/files/samaan_uae_china_dec2022.pdf.
- Sharp J.M., *Yemen: Background and U.S. Relations*, Congressional Research Service, 11 II 2015, [online] <https://sgp.fas.org/crs/mideast/RL34170.pdf>.

- Silove N., *Beyond the Buzzword: The Three Meanings of 'Grand Strategy'*, „Security Studies” 2017, vol. 27, no. 1, s. 27-57, <https://doi.org/10.1080/09636412.2017.1360073>.
- Sim L.-Ch., Fulton J., *Implications of a Regional Order in Flux: Chinese and Russian Relations with the United Arab Emirates*, „Cambridge Review of International Affairs” 2020, vol. 34, no. 4, s. 551-569, <https://doi.org/10.1080/09557571.2020.1800590>.
- Styszynski M., *Konflikt w Jemenie jako przykład wojny zastępczej*, „Krakowskie Studia Międzynarodowe” 2018, nr 3 (XV), s. 243-256.
- Szalai M., *The GCC between Competition and Coordination Amid Regional Instability*, Clingendael Institute, I 2025, s. 3, [online] <https://www.clingendael.org/sites/default/files/2025-01/GCC%20Report%20-%20Between%20competition%20andcoordination.pdf>.
- Tabatabai A.M., Clarke P.C., *Iran's Proxies Are More Powerful Than Ever*, Foreign Policy, 16 X 2019, [online] <https://foreignpolicy.com/2019/10/16/irans-proxies-hezbollah-houthis-trump-maximum-pressure/>.
- The Regional Order in the Gulf Region and the Middle East: Regional Rivalries and Security Alliances*, red. Ph. Amour, Cham 2020.
- Ulrichsen K.C., *The Regional Implications of the Gulf Crisis*, „Journal of Arabian Studies” 2020, vol. 10, no. 2, s. 305-320, <https://doi.org/10.1080/21534764.2020.1848614>.
- Vakil S., Quilliam N., *The Abraham Accords and Israel-UAE Normalization*, Chatham House, 28 III 2023, [online] <https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/2023-04/2023-03-28-abraham-accords-israel-uae-normalization-vakil-quilliam-1.pdf>.
- Walt S.M., *Origins of Alliances*, Ithaca-London 1987.
- World Bank Open Data, [online] <https://data.worldbank.org>.
- Worth R., *Mohammed Bin Zayed's Dark Vision of the Middle-East's Future*, „The New York Times”, 9 I 2020.

Wojciech MICHNIK – doktor, adiunkt w Katedrze Stosunków Międzynarodowych i Polityki Zagranicznej w Uniwersytecie Jagiellońskim oraz redaktor współpracujący „New Eastern Europe”. Stypendysta Fulbright-NATO w zakresie studiów nad bezpieczeństwem na lata 2023-2024; badacz w ramach programu Eisenhower Defense Fellow (2019) w NATO Defense College i stypendysta Fulbrighta w Instytucie Harrimana na Uniwersytecie Columbia (2015-2016). Zainteresowania badawcze dotyczą ewolucji strategicznej NATO i rywalizacji wielkich mocarstw na Bliskim Wschodzie.